

Autoalan työntekijöiden työn ohessa tapahtuvan täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutuksen haasteet erityisesti Lapissa.

Tomi Virkki

Esiselvitys autoalan osaamisen-
kehittämisen uudesta toimin-
tamallista ja verkko-osaamis-
keskuksen toteutuksesta

Kestävää kasvua ja työtä -ohjelma

 Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2014–2020

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Sisällys

1. Tiivistelmä
2. Tausta, tavoitteet ja lähtökohdat
3. Nykytilanne
4. Kyselyn suorittaminen
5. Havaitut haasteet Suomessa ja erityisesti Lapissa
6. Autoalan koulutuksen uuden toimintamallin ja verkko-osaamiskeskuksen mahdollisuudet

1. Tiivistelmä

Autoalan työntekijöiden työn ohessa tapahtuvan täydennys-, jatko- ja erikoistumis- koulutuksen haasteet erityisesti Lapissa

Suomen Autoteknillinen Liitto ry (SATL) on autoalan ammattilaisten ja asiantuntijoiden yhteistyö- ja koulutusjärjestö, jonka yhtenä keskeisenä tavoitteena on ylläpitää koko autoalan osaamista, muun muassa järjestämällä täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutusta. Laajan jäsenverkoston ja autoalan kentän viestien mukaan ala on jo muutaman vuoden ollut vahvassa murroksessa, joka johtuu pääasiallisesti digitaalisen teknologian ja uusien energiamuotojen vahvasta esiinmarssista. Nopeasti uudistuva tekniikka ja uudet voimanlähteet laajentavat alan osaamisen tarvetta vauhdilla, jossa perinteisillä koulutusmenetelmillä ja tahdilla alan ammattilaiset eivät enää pysy kehityksen mukana.

Edellä mainitusta johtuen SATL päätti lähteä selvittämään tarkemmin, olisiko uuden tiedon tulvan hallitsemiseen olemassa ratkaisua, jossa teknisen kehityksen ja erilaisten määräysten seuraaminen olisi helpompaa ja jossa koulutuksia, lupia ja sertifikaatteja voitaisiin hallinnoida selkeästi ja joustavasti. Hankkeen esiselvitykseen saatiin Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen EU:n Euroopan sosiaalirahaston tukipäätös, joka on myönnetty Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmasta. Kyselyn painotus oli erityisesti Lapissa, koska oletus oli, että harvaan asuttuna alueena siellä alan koulutukseen liittyvät ongelmat tulevat selkeimmin esille.

Esiselvitykseen liittyvä vallitsevan tilanteen kartoitus suoritettiin sähköpostilla lähetetyllä kyselyllä, joka sisälsi linkin sähköiseen vastauskaavakkeeseen. Vastauksia saatiin hieman alle 500 ja niiden mukaan analysoitiin vallitsevaa tilannetta. Vastaukset vahvistivat SATL:n aiemmat päätelmät oikean suuntaiseksi ja ongelmakohdiksi ammattilaisille osoittautuivat mm. tekniikan kehityksessä mukana pysyminen, sääntöjen ja määräysten kirjo sekä koulutukseen ja kouluttautumiseen vaadittava ajankäyttö ja kustannukset. Koulutuksen ja kouluttajien ongelmana on koulutussisällön nopea vanheneminen, eli erilaisten kurssienkin ajantasaisuus asettaa haasteita. Lapissa nämä ongelmat korostuvat ja työnantajat tarjoavat muuta maata vähemmän lisäkoulutusta. Siksi työntekijöiden on opiskeltava ammattiin liittyviä asioita myös omatoimisesti. Koulutus on kuitenkin vaikeasti löydettävissä ja osittain päällekkäistäkin.

Ratkaisuksi SATL ehdottaa verkko-osaamiskeskusta, johon olisi koottu autoalan ammattilaisten tarvitsemia koulutuksia ja informaatiota mm. lainsäädännön ja määräysten muutoksista ja vaikutuksista. Verkko-osaamiskeskuksen ajatuksena olisi toimia helposti löydettävissä olevana ja hyödynnettävänä autoalan koulutuksen solmukohtana, jossa eri toimijat voivat tarjota joko maksutonta tai maksullista koulutustaan.

2. Tausta, tavoitteet ja lähtökohdat

Tässä selvityksessä kerrotaan esiselvityksen tuloksia autoalan ammattilaisten täydennysjatko- ja erikoistumiskoulutuksen haasteista.

Suomen Autoteknillinen Liitto ry (SATL) on autoalan ammattilaisten ja asiantuntijoiden yhteistyö- ja koulutusjärjestö. SATL toimii jäsenyhdistystensä kattojärjestönä, jonka tavoitteena on ylläpitää ja kehittää koko autoalan osaamista ja ammattitaitoa. SATL:n toiminta on puolueetonta ja riippumatonta. Se ei ole ammatti- tai etujärjestö, vaan autoalan vastuu- ja asiantuntijatehtävissä toimivien henkilöiden verkostoitusorganisaatio ja yhdysside. SATL:lla on jäsenyhdistystensä kautta koko maan kattava asiantuntijaverkosto.

SATL:ssa on noteerattu nykyinen autotekniikan nopea kehitys ja seurattu kentältä saatuja viestejä. Uusien teknisten ratkaisujen myötä osaamisvaade on kasvanut ja oman osaamisen ylläpito vaikeutunut. Myös yrityksen osaamisen ja pätevyyksien hallinta on hankaloitunut. Samanaikaisesti koulutuksen tarjonta on harventunut ja pirstaloitunut eri automaahan tuojien ja muiden alan toimijoiden kesken. Näiden tahojen keskinäinen kilpailuasetelma rajoittaa myös koulutusyhteistyötä.

Edellä mainituista seikoista johtuen SATL päätti lähteä kartoittamaan nykytilannetta ja hakemaan uudenlaisia ratkaisuja autoalan osaamisen kehittämiseen. Tavoitteena on selvittää autoalan ammattilaisten ja yritysten koulutukselliset ongelmakohdat ja löytää malli, jolla voitaisiin paremmin edistää osaamisen kehittämistä ja työmarkkinakelpoisuuden ylläpitämistä.

Kehityshankkeen esiselvityksen tekemiseksi Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on päättänyt myöntää Suomen Autoteknillinen Liitto ry:lle EU:n Euroopan sosiaalirahaston tukea. Se on myönnetty Kestävää kasvua ja työtä 2014-2020 Suomen rakennerahasto-ohjelmasta. Hanke alkoi 1.1.2018 ja päättyy 30.9.2018.

Kyselyn erityiskohdealueena Lappi

Lapissa pitkät välimatkat ja vaihtelevat keliolosuhteet asettavat omat erityisvaatimuksensa autokalustolle ja huoltopalveluille. Autoalan yritysten pienempi koko ja ammattilaisten vanheneva ikärakenne asettavat myös toiminnalle omat haasteensa ja rajoitteensa.

Lapissa moottoriajoneuvojen tukku- ja vähittäiskauppa sekä moottoriajoneuvojen korjaustoiminta työllisti tuoreimman tilaston (Tilastokeskus 2016) mukaan Lapin alueella 1227 henkilöä, 375:ssä toimipaikassa, liikevaihdon ollessa 417 miljoonaa euroa.

Kysely painottuu autoalan jälkimarkkinointiin, johon kuuluvat mm:

- korjaamotoiminnot
- yleiskorjaamotoiminnot (huollot ja muu korjaustyö)
- kolarikorjaus (korikorjaustyöt ja automaalaus)
- varaosatoiminnot
- ruosteenestokäsittelyt
- autojen katsastustoiminta
- sijais- ja vuokra-autopalvelut

Autoalan jälkimarkkinointi on lisäksi jakautunut kahteen eri ”leiriin” eli automaahantuojien valtuuttamiin merkkiliikkeisiin ja ns. vapaisiin autokorjaamoihin. Koska nämä kilpailevat keskenään on myös niiden tiedottaminen hieman eri tavalla painotettua ja yhteistyöhalukkuutta ei välttämättä löydy.

Puolueettomana ja sitoutumattomana järjestönä Suomen Autoteknillinen liitto toimii yhteistyössä näiden kummankin kanssa.

Lapin alueella jälkimarkkinoinnin tehtävissä toimii n. 700 henkilöä (arvio n. 55% koko autoalan henkilöstöstä, Autoalan Tiedotuskeskus).

Autoala ja siihen liittyvä huolto- ja korjaamotoiminta on aidossa murrostilanteessa. Uudistuva digitaalinen teknologia tuo autoiluun monia käyttöä helpottavia toimintoja ja samalla uusi teknologia vaatii aivan erilaista ja uutta osaamista autojen toimivuuden ja liikkuvuuden ylläpitämiseen. Auton käyttäminen on muuttunut siten, että sen sijaan että se orjallisesti noudattaisi kuljettajan käskyjä, se tarkkailee ajotilannetta ja ympäristöään ja toteuttaa kuljettajan toiveita näiden rajausten puitteissa

Työntekijöiden selviytyminen työelämässä vaadittavista tehtävistä on aiempaa vaikeampaa juuri tekniikan nopean kehityksen ansiosta. Kymmeniä vuosia samantapaisina pysyneet työtehtävät vaativatkin nyt perustietojen ja taitojen lisäksi erityisosaamista, kuten eri laiteyksiköiden koodaamista yhteensopivaksi ko. ajoneuvon ja toistensa kanssa. Tästä hyvänä esimerkkinä on tuulilasinyyhkijän moottori, joka saa tietoa mm. sateen voimakkuudesta ja ajonopeudesta. Lisäksi nykyautoissa on paljon erilaisia tutka-antureita ja kamera-teknologiaa, jotka vaativat aivan uudenlaista osaamista.

Uusien käyttövoimateknologioiden huolto- ja korjaustyöt vaativat työntekijöiltä sertifikaatteja ja lupia, jotka on suoritettava ennen kuin niiden alaisia toimenpiteitä voidaan tehdä. Esimerkiksi sähköautojen korkeajännitteiset komponentit voivat aiheuttaa kuolemaan johtavan sähköiskun, joten ne on saatava jännitteettömäksi ennen huoltoa. Vastaavasti autojen kaasusäiliöt ja -putkistot mahdollistavat riskin räjähdysnettomuuteen. Nämä seikat korostuvat kolarikorjauksia tehtäessä.

Autojen laajasta mallikirjosta johtuen nykyisin ns. yleispäteviä ohjeita ja työtapoja on todella vähän.

3. Nykytilanne

Suomen autokannan keski-ikä on tällä hetkellä 12 vuotta. Lapin alueella se on vielä korkeampi eli 13.2 vuotta (Autoalan Tiedotuskeskus 2018). Tämä tarkoittaa, että korjaamoilla siirtyminen uusiin teknisiin toteutuksiin ei tapahdu kerralla, vaan työkohteina on erilaisia rinnakkaisia autoteknisiä uusia ja vanhoja toteutuksia eri kehitysvaiheissaan. Tarvittavan osaamisen laajuus on merkittävä, kun on voitava huoltaa ja korjata autokalustoa vähintäänkin parin vuosikymmenen ikäskaalalla.

Ilman riittävää koulutusta ei työtehtävistä suoriutuminen ole mahdollista ja tarjottuja tehtäviä ei voida ottaa vastaan. Nuorille yksi kouluttautumisen haaste on myös tiedon saaminen vanhemmasta autokalustosta, koska niiden yksityiskohtaisiin erikoisuuksiin ei enää järjestetä koulutuksia. Tällöin on nojaututtava vanhempien työntekijöiden tietoon ja -taitoon.

Avoimesti tarjolla oleva täydennyskoulutus ei tunnu pysyvän vauhdissa mukana ja auto-merkkikohtainen koulutustarjonta on puolestaan rajoittunut selkeästi automaahantuojiin valtuuttamien merkkiliikkeiden henkilökuntaan. Koulutus on siis hajautunut usealle taholle ja sen löytäminen on joko vaikeaa tai jopa mahdotonta. Koulutusta on pääasiallisesti tarjolla eteläisessä Suomessa, joten haja-asutusseutujen ammattilaisille kouluttautumiseen kuluu paljon työaikaa ja koulutuksiin osallistuminen aiheuttaa merkittäviä matka- ja majoituskustannuksia.

Lainsäädännölliset toimenpiteet ja sertifioidut työtavat ovat myös oma haasteensa. Esi-merkkinä näistä ovat mm. luvanvaraiset sähkö- ja kaasuautojen korjaukset. Pienessä yrityksessä kaikkien tarvittavien lupien ja niihin liittyvien koulutusten määrä voi osoittautua suureksikin taakaksi.

4. Kyselyn suorittaminen

Kysely tehtiin sähköisellä Webropol-järjestelmällä. Se osoitettiin koko Suomeen ja erityisesti Lapin alueen autoalan huolto- ja korjaamotoimintaa harjoittaville yrityksille sekä Lapin alueen autoteknillisten yhdistysten (Rovaniemi ja Länsi-Pohja) työikäisille jäsenille. Kysely toteutettiin alun perin sähköpostitse lähetetyllä linkillä 27.3.-8.4. välisenä aikana. Lapin alueelta saatujen vastausten vähyyden vuoksi tehtiin Lapin alueelle vielä tarkennettu kysely toukokuun alussa. Saatut vastaukset koottiin yhteen raporttiin.

Kyselyssä oli yhteensä 48 kysymystä, jotka ensimmäisten demografisten kartoituskysymysten mukaan jaoteltiin vastaajan iän, sukupuolen, paikkakunnan ja työtilanteen mukaisesti vastaajaryhmiin. Vastaajien määrä N=26 Lapin alueella ja koko Suomen alueen vastaajamäärä on N=497. Vastattavaksi tuli ryhmittäin n. 20 kysymystä. Kyselyssä oli n. 70 % monivalintakysymyksiä ja n. 30% omin sanoin vastattavia kohtia. Autoalan osaamisen kehittämiseen liittyvien kysymysten lisäksi kartoitettiin mielipiteitä naisten ja miesten tasavertaisuudesta autoalalla.

Lapin alueen vastaajien määrä oli 26 henkilöä ja vastaajien ikä painottui vahvasti (80%) 30-54-vuotiaiden ikäryhmään. Naisia vastanneista oli 4, mikä kertoo teknisille aloille

tyypillisestä sukupuolijakaumasta. Suoraan autoalaa koskevaa ajantasaista tilastotietoa henkilöstön sukupuolijakaumasta Lapista ei ollut tarjolla, mutta Tilastokeskuksen ”Työlliset muuttujina ” kertoo ryhmän ”723 Koneasentajat ja korjaajat” jakauman olevan 1723 miestä ja 42 naista.

Vakituisessa työsuhteessa olevia oli 56% (N=15) ja yrittäjiä 36% N=9).

Lisäksi vastaajissa oli 1 opiskelija ja 1 työtön.

Työlliset muuttujina Alue, Vuosi, Ammattiryhmä ja Sukupuoli

		723 Koneasentajat ja -korjaajat (Taso 3)		
		Sukupuolet yhteensä	Miehet	Naiset
Lappi	2010	1 696	1 661	35
	2011	1 604	1 575	29
	2012	1 597	1 564	33
	2013	1 689	1 651	38
	2014	1 694	1 659	35
	2015	1 765	1 723	42

5. Havaitut haasteet Suomessa ja erityisesti Lapissa

Lähtökohdat tähän selvitykseen ovat pitkälti samat kuin tähän hankkeeseen toisessa selvityksessä, jossa käsiteltiin autoalan työntekijöiden työmarkkinakelpoisuuden ja pätevyysien ylläpitämisen haasteita Lapissa. Sen tuloksena tuli ilmi, että autotekniikan nopea kehitys aiheuttaa tarvetta täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutukseen, ja eritoten pienissä organisaatioissa koulutuksen toteuttaminen voi olla haasteellista.

Lapissa autokannan uudistuminen on muuta maata hitaampaa ja uuden autokannan rakenne painottuu hinnaltaan halvempiin automalleihin, joissa ei välttämättä käytetä kaikkein uusinta teknologiaa. Myös sähkö- ja kaasuautojen määrä on Lapissa toistaiseksi hyvin vähäinen. Organisaatioissa ei koulutusta välttämättä nähdä tarpeellisena suhteessa kustannuksiin, koska asiakkailta näitä uusinta teknologiaa sisältäviä autoja on toistaiseksi vähän.

Seuraavassa otteita kyselyn tuloksista, jotka liittyvät autoalan työntekijöiden työn ohessa tapahtuvan täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutuksen haasteisiin Lapissa.

Vallitsevan tilanteen kokonaiskuvan tarkentamiseksi on vastauksia vertailtu kolmen ryhmän kesken. 1. Muu Suomi (Suomi pois lukien Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu), 2. Pohjoinen Suomi (Lappi, Pohjois-Pohjanmaa ja Kainuu yhdessä) ja 3. Lappi erikseen. Pohjoisen Suomen vastauksien pelkkää Lappia laajemmalla otoksella saadaan

varmennettua ruuhka-Suomen ulkopuolisen vastauksien oikeellisuutta. Tämä jaottelu aiheuttaa poikkeaman grafiikan yhteydessä oleviin taulukoihin yhteenlaskusarakkeessa verrattaessa sitä vastaajien määrään (Lapin luku on siis kahteen kertaan).

Omatoiminen kouluttautuminen (Kuva 1)

Omatoimisen koulutuksen tarve on todettavissa koko maassa suureksi. Lapin vastaajista 77 % ilmoitti, että omatoimista lisäkoulutusta tarvitaan jonkin verran ja 15 %:n mielestä sitä vaaditaan paljon. Luvuissa näkyy Lapin omatoimisen koulutuksen hankkimisen korostunut tarve. Jollei työnantaja näe työntekijöiden koulutusta tarpeelliseksi, tai siihen ei ole resursseja, omatoimisuus on ainoa vaihtoehto pysyä kehityksen vauhdissa mukana.

Kuva 1

9. Vaatiiko työsi omatoimista ammatillista lisäkouluttautumista?

Vastaajien määrä: 303

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Ei vaadi	36	7	1	44
Jonkin verran	177	29	10	216
Paljon	46	6	2	54
Yhteensä	259	42	13	314

Työnantajan tarjoama ammatillinen lisäkoulutus (kuva 2)

Kolme neljäsosaa eteläisen Suomen vastaajista kertoo, että työnantajat tarjoavat ammatillista lisäkoulutusta jonkin verran tai paljon.

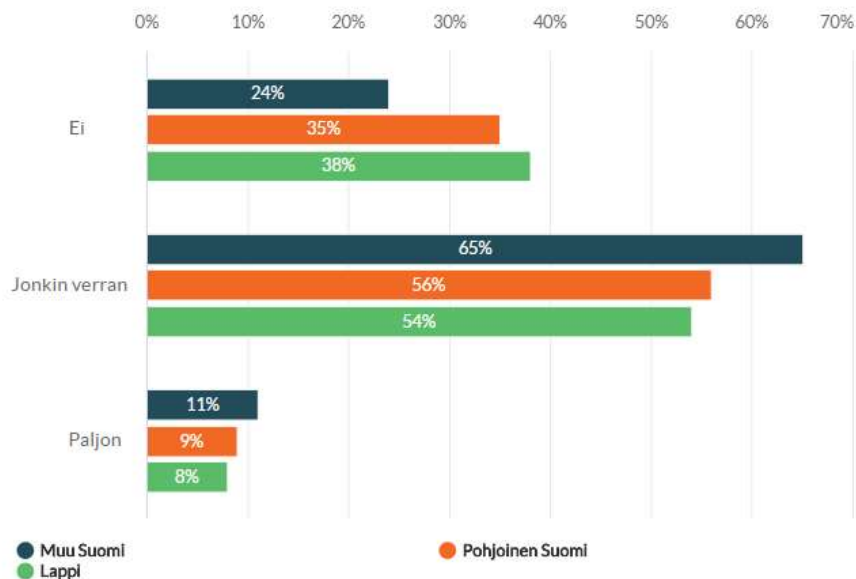
Lapissa ja pohjoisessa Suomessa työnantajat tarjoavat koulutusta vähemmän kuin muussa Suomessa. Yli kolmannes (38 %) Lapin vastaajista ilmoittaa, että koulutusta ei tarjota ollenkaan. Pohjoisen Suomen lukema on vain hieman Lappia parempi.

Tämä vaikuttaisi olevan yksi syy Lapissa tarvittavan omatoimisen kouluttautumisen muuta maata suurempaan tarpeeseen. Jos haluaa pärjätä työssään, on tieto hankittava jostain, koska työssä menestyminen ja työpaikan säilyminen voivat olla siitä kiinni. Siksi tarvittavan koulutuksen helpolla ja joustavalla saavutettavuudella on suuri merkitys.

Kuva 2

11. Tarjoaako työnantajasi ammatillista lisäkoulutusta?

Vastaajien määrä: 305

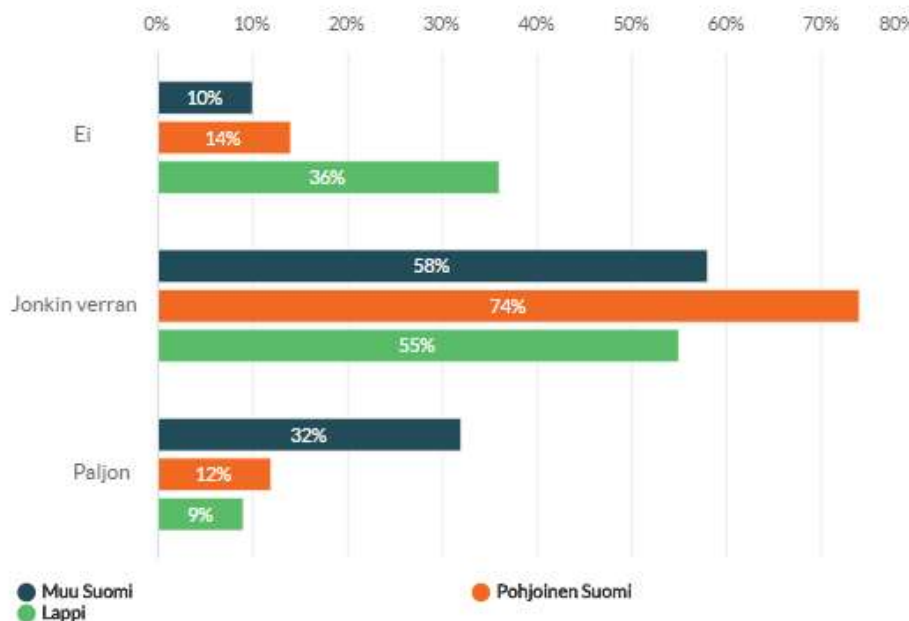
	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Ei	61	15	5	81
Jonkin verran	170	24	7	201
Paljon	29	4	1	34
Yhteensä	260	43	13	316

Organisaation edustajien kertomana (kuva 3) eteläisen Suomen vastaukset erottuvat huomattavasti Lapin vastauksista. Etelässä organisaatioiden panostus työntekijöiden koulutukseen vaikuttaisi olevan hyvällä tasolla, mutta Lapissa yli kolmannes jää ilman lisäkoulutusta. Täydennyskoulutuksen merkitystä muuttuvassa nykytilanteessa ei ehkä osata arvioida. On myös mahdollista, että Lapissa organisaatiot ovat tunnistaneet, että työntekijät huolehtivat itse osaamisensa ylläpitämisestä ja kehittämisestä, koska työpaikkojen tarjonta on vähäisempi kuin eteläisessä Suomessa.

Kuva 3

15. Tarjoaako edustamasi organisaatio työntekijöilleen ammatillista lisäkoulutusta?

Vastaajien määrä: 129

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Ei	9	5	4	18
Jonkin verran	55	26	6	87
Paljon	30	4	1	35
Yhteensä	94	35	11	140

Koulutusten toteutustapa (kuva 4)

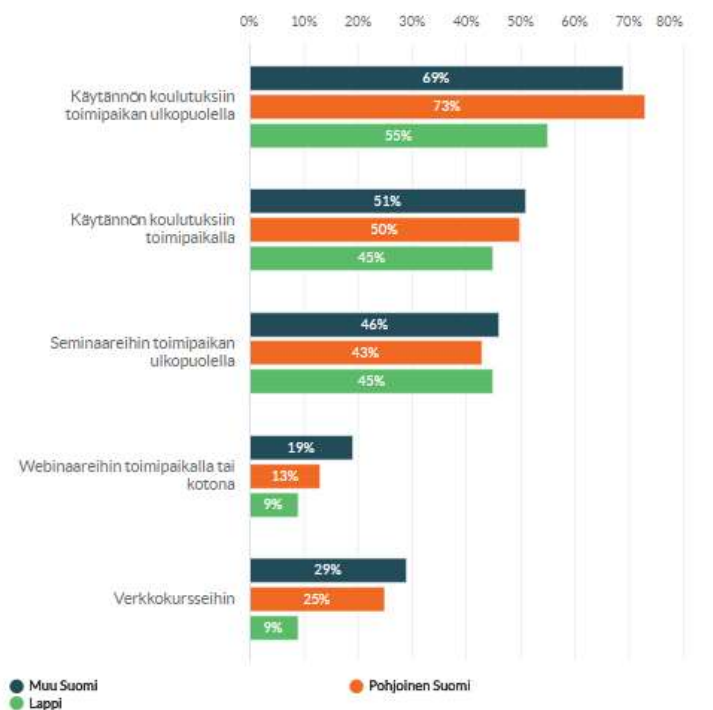
Organisaatioiden vastaajien mukaan työntekijöiden pätevyys- ja lisäkoulutukset ovat vastaajien mukaan painottuneet koko Suomessa toimipaikan ulkopuolella suoritettaviin käytännön koulutuksiin ja seminaareihin. Käytännön koulutukset toimipaikalla ovat yleisempiä eteläisessä Suomessa.

Lapissakin koulutus tapahtuu pääasiallisesti toimipaikan ulkopuolella ja kaiken kaikkiaan koulutusta järjestetään muuta maata vähemmän. Verkossa toteutettujen vaihtoehtojen, eli webinaarien ja verkkokoulutusten osuus on selkeästi eteläistä ja myös pohjoista Suomea pienempi, vaikka niistä saatavissa oleva hyöty olisi matkustamisen kulujen poisjäämisestä johtuen Lapissa suurin.

Kuva 4

16. Minkä tyyppisiin ammatillisiin lisäkoulutuksiin olet osallistunut?

Vastaajien määrä: 293, valittujen vastausten lukumäärä: 624

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Käytännön koulutuksiin toimipaikan ulkopuolella	174	29	6	209
Käytännön koulutuksiin toimipaikalla	129	20	5	154
Seminaareihin toimipaikan ulkopuolella	116	17	5	138
Webinaareihin toimipaikalla tai kotona	47	5	1	53
Verkkokursseihin	73	10	1	84
Yhteensä	539	81	18	638

Yksi syy webinaarien vähäiseen suosioon on varmastikin suomenkielisen autoalan webinaaritarjonnan suppea tarjonta ja niistä tiedottaminen. Myös kynnys kokeilla sähköisiä ratkaisuja on vanhemmilla autoalan ammattilaisilla korkea. Jonkinlainen yllyke verkkokoulutukseen tutustumiseen olisi tarpeen. Tarjolla on paljon ilmaisia yleishyödyllisiä webinaareja ja lyhyitä verkkokursseja, joilla verkossa tapahtuvan koulutuksen toimintoja voisi helposti testata ja harjoitella.

Kouluttautumisen haasteet

Vapaita kommentteja ammattitaidon ylläpitämisen haasteisiin

Ohessa muutamia kaikkien vastaajien vapaita kommentteja kysymykseen ”Mitkä ovat oman ammattitaidon ylläpitämisen suurimmat haasteet?”

Vapaissa kommentteissa haasteet osaamisen, sertifikaattien ja pätevyyksien ylläpitämiseen keskittyvät lähes kokonaan kahteen asiaan: muutosnopeuteen ja uuden autotekniikan koulutuksen saatavuuteen sekä koulutukseen kulutettavaan aikaan ja yleiseen kiireeseen.

Tekniikka

”Jatkuvasti muuttuva ja uudistuva autojen tekniikka, erityisesti hybridi- ja sähköautojen osalta / Oikeasti ammattitaitoisien ja asiantuntevan koulutuksen puute / Lainsäädännön nopea muuttuminen / Jatkuva muutos ”

- tekniikan ja lainsäädännön nopea muutosvauhti on siis tunnistettu, mutta sopivaa koulutusta ei löydy helposti

Aika

” Ajan puute / aika / Aika, työnantajan suhtautuminen/ Aikataulut / Perheellisellä ajan puute / Matkustaminen pidentää työpäiviä”

- ajankäytön hallitseminen korostuu silloin, kun organisaatio on pieni ja matkat koulutuksiin pitkiä. Organisaatiolle vaihtoehtoina ovat koulutettavan henkilön työajan menetys ja merkittävät kustannukset tai koulutuksesta luopuminen ja työntekijöiden ammattitaidon hiipuminen.

Verkkokoulutuksen löydettävyys (Kuva 5)

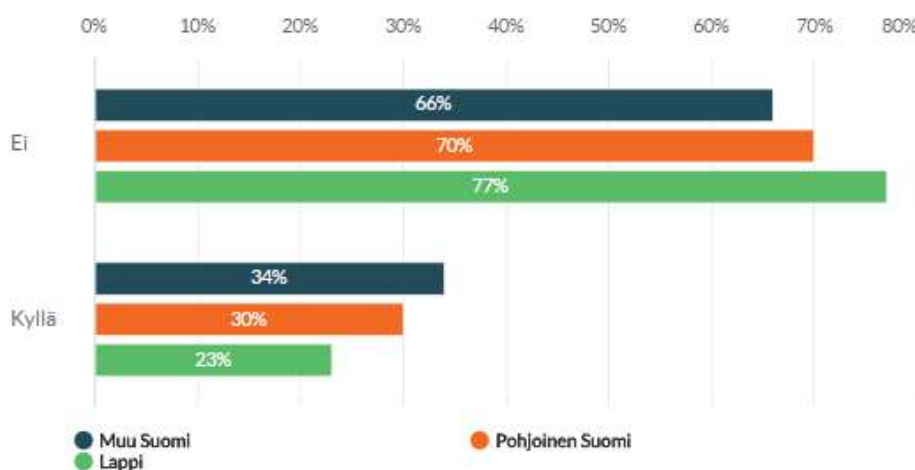
Verkossa tapahtuva koulutus olisi merkittävä helpotus autoalan työntekijöiden työn ohessa tapahtuvaan täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutukseen. Sopivan verkkokoulutuksen löytäminen vaatii kuitenkin aktiivisuutta ja osaamista, koska tarjonta on hyvin hajautettua. Yli kaksi kolmasosaa kaikista vastaajista on sitä mieltä, että verkkokoulutusta ei ole helposti tarjolla.

Lapin vastaajat näkevät verkossa tapahtuvan koulutuksen olevan selvästi vaikeammin löydettävissä kuin muun Suomen vastaajat.

Kuva 5

30. Onko verkossa tapahtuvan koulutuksen tarjonta helposti löydettävissä?

Vastaajien määrä: 493

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Ei	265	62	20	347
Kyllä	138	26	6	170
Yhteensä	403	88	26	517

6. Autoalan koulutuksen uuden toimintamallin ja verkko-osaamiskeskuksen mahdollisuudet

Koulutuksen parantunut löydettävyys

Verkko-osaamiskeskuksen perusajatuksena on lisäkoulutuksen vaivaton löytäminen ja itse opiskelun helpottuminen. Eri toimittajien kurseja on tarkoitus koota yhteen, jolloin koulutuksen tarjonnan seuraaminen yksinkertaistuu. Samoin uutiset, tietoiskut ja webinaarit pitäisivät ammattilaiset paremmin ajan tasalla.

Koulutuksen on nopeammin pystyttävä vastaamaan osaamistarpeen muutokseen

Kyselyssä nousi esille selkeä tarve osaamisen joustavampaan ja ketterämpään päivittämiseen, koska koulutuksen tarve ja tarjonta eivät täsmää. Tekniikka kehittyy, automallikohtaisuus lisääntyy, lainsäädäntö asettaa lisääntyvästi vaatimuksia ja ohjeet toimenpiteitä varten voivat vaihdella esimerkiksi ajoneuvon EU-päästöluokituksen mukaan. Tälläkin hetkellä odotetaan muutoksia moneen autoalaa koskevaan asiaan tulevan uuden tieliikennelain myötä.

Jatkuva koulutus vaatii kustannustehokkaampia ratkaisuja osaamisen ylläpitämiseen

Kyselyssä kävi selkeästi ilmi, että yksi kouluttamisen ja kouluttautumisen este on koulutuksen vaatima matkustaminen. Lapissa juuri nämä seikat vaikeuttavat työntekijöiden osaamisen kehittämistä. Verkossa tapahtuva koulutus tekee koulutuksesta joustavaa ja paikasta riippumatonta. Siksi se onkin hyvä tapa toteuttaa sellaisia koulutuksia, jossa ei tarvita laajoja käytännön harjoituksia. Toteuttaminen verkon välityksellä sallisi koulutuksen tarkemman kohdentamisen ja voisi tuoda alalle suuria ajallisia ja taloudellisia säästöjä. Erityisesti toistuvien pätevyyksien päivittäminen tuntuu vaativan turhaa ja usein päällekkäistä koulutusta. Koulutuksen toteuttaminen lyhyinä moduuleina parantaisi osaamisen kehittämisen henkilökohtaista räätälöintiä, ja opiskelun voisi ajoittaa sopivampiin ajankohtiin.

SATL:n toimintamalliehdotus

Kysely nosti siis esille tarpeen osaamisen joustavampaan ja ketterämpään päivittämiseen, koska koulutuksen tarve ja tarjonta eivät täsmää. Uudenlaisena toimintamallina verkossa tapahtuva koulutus olisi nopeasti saatavilla ja samalla myös kustannustehokas. Ajasta ja paikasta riippumaton koulutus mahdollistaa kurssien ja tutkintojen paremman opiskelija-kohtaisen räätälöinnin ja syventymisen opiskeluun esimerkiksi kausiluontoisina hiljaisempina ajankohtina. Sopivasti teemoittain paloitetuna tarjolla oleva koulutus tekee mahdolliseksi myös keskittymisen juuri niihin asioihin, jotka ovat omassa työssä tai työurassa tärkeitä. Samalla tavalla voidaan myös välttää mahdollisia turhia pätevyyksien päällekkäisyyksiä. Myös erilaisten säädösten ja normien muutoksiin voidaan reagoida nopeammin eli tarvittaessa heti, kun tietoa ja koulutusta on tarjolla. Omatoimisessa kouluttautumisessa voi myös keskittyä johonkin erityisosaamisen alaan tai toisaalta pyrkiä hankkimaan tietoa mahdollisimman laajalta sektorilta.

Työntekijöiden työn ohessa tapahtuvan täydennys-, jatko- ja erikoistumiskoulutukseen verkko-osaamiskeskus, jota SATL suunnittelee toteutettavaksi, olisi toimiva ratkaisu. Keskitetty verkko-osaamiskeskus, jossa olisi tarjolla autotekniikan verkkokursseja, webinaareja, tietoiskuja ja tärkeitä ajankohtaisia uutisia, mahdollistaisi opiskelun ja ajan tasalla pysymisen ennalta määrättyyn aikaan ja paikkaan sitoutumatta.

Verkko-osaamiskeskuksen ja sen kautta tarjolla olevan verkkokoulutuksen etuja olisivat:

Uutissyötteen kautta tapahtuva helpompi tekniikan ja lainsäädännön kehittämisen ja siihen liittyvän koulutuksen seuraaminen

Selkeämpi koulutustarjonnan löytyminen

Oman työmarkkinakelpoisuuden helpompi päivittäminen

Oman koulutushistorian/opintopolun tallentaminen ja hallinta

Lupien ja sertifikaattien voimassaolon seuraaminen ja hallinta

Parempi ajankäytön hallinta

Kustannustehokkuus, kun matkustamisen ja majoituksen tuomat kustannukset vähenevät. Lisäksi matkustamisen väheneminen vähentää osaltaan myös liikenteestä aiheutuvia päästöjä

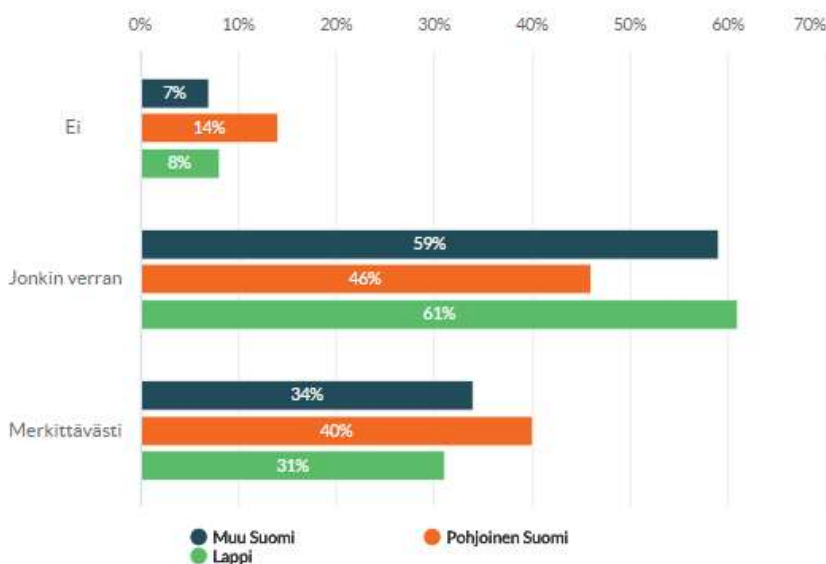
Digitaalisuuden tuttuuden lisääminen vanhemmille ammattilaisille ts. tietotekniikan kynnyksen ylittäminen

Suurin osa kyselyyn vastanneista näkee **verkko-osaamiskeskuksen** oman lisäkoulutuksen hankkimista helpottavana mahdollisuutena (Kuva 6). Idea keskitetysti autoalan koulutusta tarjoavasta verkko-osaamiskesuksesta saa valtaosalta vastaajista positiivisen palautteen. Lähes kolmannes vastaajista on sitä mieltä, että verkko-osaamiskeskus helpottaisi merkittävästi lisäkoulutusten hankkimista.

Kuva 6

31. Helpottaisiko lisäkoulutuksen hankkimisessa erityinen verkossa sijaitseva Autoalan Osaamiskeskus, johon olisi koottu mm. erilaisia sähköisiä koulutuksia ja webinaareja eri toimittajilta?

Vastaajien määrä: 493

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Ei	29	12	2	43
Jonkin verran	238	41	16	295
Merkittävästi	135	36	8	179
Yhteensä	402	89	26	517

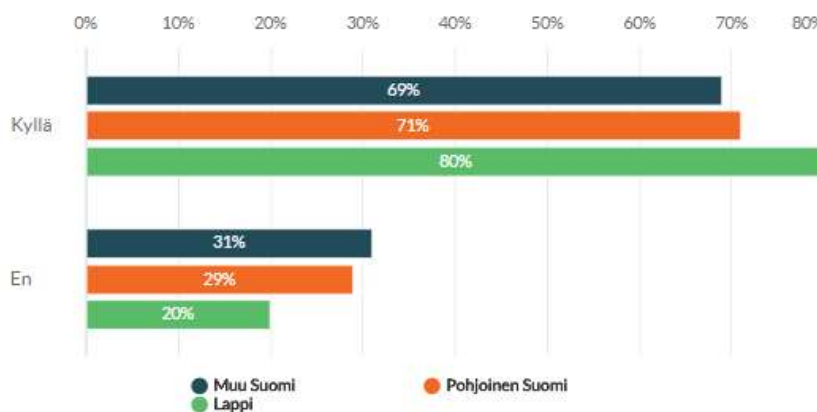
Ammatillisen opintopolun tallentaminen (Kuva 7)

Opintopolun yhteenvedon tallentaminen saa kannatusta neljältä viidesosalta vastaajista. Lapin vastaajat näkevät oman opintopolun keskitetyn hallinnan vieläkin tärkeämmäksi kuin muu Suomi.

Kuva 7

33. Pitäisikö hyödyllisenä, että Autolalan Osaamiskeskus sisältäisi ajan tasalla olevan yhteenvedon ammatillisesta opintopolustasi, ts. käymistäsi koulutuksista ja sertifikaateista?

Vastaajien määrä: 493

	Muu Suomi	Pohjoinen Suomi	Lappi	Yhteensä
Kyllä	277	62	20	359
En	127	25	5	157
Yhteensä	404	87	25	516

SATL:n kentältä saatujen kokemusten tuoman käsityksen ja tämän kyselyn tulosten tukeamana autoalan keskitetty verkko-osaamiskeskus edesauttaisi tekniikan ja lainsäädännön uudistumisen seuraamista. Samalla se helpottaisi yksittäisten työntekijöiden ja yritysten menestymistä. Kouluttautuminen ja pätevyyksien ylläpitäminen helpottuisi, ja niihin liittyvät kustannukset keventyisivät.

Sitoutumattomana ja puolueettomana organisaationa Suomen Autoteknillinen Liitto ry olisi sovelias toteuttaja tälle projektille jatkaen näin autoalan ammattilaisten osaamista tukevaa toimintaansa, jota se on tehnyt jo 1930-luvulta alkaen.

Uusi toimintamalli ja sen mukaisesti toteutettu verkko-osaamiskeskus helpottaisi työntekijän omaa kouluttautumista. Koulutuksen kustannusten väheneminen voisi lisätä työnantajien mielenkiintoa ja aktiivisuutta työntekijöidensä sitouttamiseen ja kouluttamiseen. Näin myös työntekijöiden asema työmarkkinoilla paranisi ja omatoimisen kouluttautumisen tarve voisi vähentyä.

Koulutuksen saatavuuden ja oman osaamisen kehittämisen helpottuminen tuo mukanaan myös laajemmalle ulottuvia välillisiä positiivisia vaikutuksia, joita ovat mm. parantunut tyytyväisyys, parantunut asiakastyytyväisyys, paremmat menestymismahdollisuudet yrityksille, palvelujen säilyminen, työpaikkojen pysyvyys ja työllistymismahdollisuudet nuorille. Näillä on merkitystä varsinkin pienillä paikkakunnilla.